

Ἡ διατήρησις τῶν Τεμενῶν καὶ τῶν ἐν τοῖς κυριωτέροις αὐτῶν εὐρισκομένων Μεδρεσέδων (Γυμνασίων) καὶ ὑποτρόφων σπουδαστῶν, γίνεται ἐκ τῶν προσόδων τῶν ἐκπαλαὶ ὑπὸ τῶν Σουλτάνων ἀφιερωθέντων αὐτοῖς κτημάτων καὶ γαιῶν (Βακούφ καλουμένων) ὧν τινὰ ἐστερήθησαν ταῦτα, ὡς τὴν Κριμαίαν, ἧς αἱ γαῖαι πολλάς ἐτησίους προσόδους ἔφερον· ἐν αὐτοῖς τελοῦνται αἱ προσευχαὶ ὑπὸ τῶν χοτζάδων εἰς τὴν ἀρχαίαν Ἀραβικὴν ἀπαρεγκλίτως, ἐκφωνουμένων μόνον ἀπὸ τοῦ Ἀμβωνοῦ (Μιμπέρ) διδασκῶν εἰς τὴν λαλουμένην τουρκικὴν γλῶσσαν, ἕνα εὐχερῶς καταληπταὶ γίνονται.

Τὰ ἐπισημότερα Σουλτανικὰ τεμένη τῆς Ἀδριανουπόλεως εἰσὶ τὰ ἑξῆς.

Α'. τὸ Ἑσκι Τζαμι (ἀρχαῖον Τέμενος) μετ' ὧν πύργους· ἐν ᾧ ὑπάρχει καὶ Μεδρεσές.

Β'. τὸ Ἰουτς Σεριφλή, μετ' ἑπτὰ πύργους, ἐν ᾧ ὑπάρχουσι καὶ Μεδρεσέδες, καὶ τὰ ὑψηλότερά των μαθήματα παραδίδονται ὑπὸ τῶν σοφωτέρων Καθηγητῶν.

Γ'. τὸ Σουλτάν Σελήμ Τζαμι, διάσημον ἐπὶ ἀρχιτεκτονικῇ ἐκτάσει καὶ καλλονῇ, ἐν ᾧ καὶ Μεδρεσὴς ὑπάρχει, εἰς λόφον ὑψηλόν, ὑπὸ τὸ ὄνομα τοῦ κτίτορος αὐτοῦ Σουλτάν Σελήμ τοῦ Β'. ἀνεγερθὲν κατὰ τὸ 983 ἔτος Ἑγείρας, μετ' ἑπτὰ πύργους.

Δ'. τὸ ἀντικρὺ τῆς Πύλης τοῦ Τείχους Μανιάς ἐκτὸς κείμενον Τέμενος Ντάρι Ναδὶ μονόπυργον, ἐνθα καὶ μόνον ὑπάρχουσι δύο τάφοι Βασιλοπαίδων.

Ε'. τὸ ἐν τῷ μέσῳ τῆς γεφύρας τοῦ Μιχάλη (Μιχάλ Κιοπρουσοῦ) κείμενον Τέμενος Ὄρτζ Ἰμαρέτ, μονόπυργον, τοῦ οὗτου ἡ ἐπιστάσις μένει μέχρι τῆς σήμερον ἀνεξάρτητος τοῦ Ταμείου τοῦ Ἐφκαφίου, ἔχον ἐπιστάτην (Μουτεβελλήν) διακείμενον εἰς Πλεύναν κώμην ἐντὸς τῆς Βουλγαρίας, μετ' ἑπτὰ πτωχοτροφείων (Ἰμαρέτ).

ΣΤ'. τὸ πρὸς τὸ τέλος τῆς ῥηθείσης Γεφύρας κείμενον μονόπυργον, Κιοπελή Τζαμι, κτίσμα τοῦ Σουλτάν Βαγιαζίτου τοῦ Α'. τοῦ ἐπωνομαζομένου Γιλδερμ, ἐξ οὗ καὶ ἡ μεγάλη ἐκείνη Συνοικία Γιλδερμίων ἐπωνόμασται, ἔχον ὡσαύτως Ἰμαρέτι καὶ πλείστας ἀφιερωμένας γαῖας, ὧν οἱ πρόσοδοι ἐξοικονομοῦσι καὶ ἄλλα Τεμένη.

Ζ'. τὸ πρὸς τὸ τέλος τῆς ἄλλης γεφύρας (Γκαλινίτζ) ὀνομαζομένης κείμενον λαμπρότατον, καὶ τὰ δευτερεῖα τῆς καλλονῆς συγκριτικῶς πρὸς τὸ τοῦ Σουλτάν Σελήμ ἔχον δίπυργον Τέμενος Σουλτάν Βαγιαζίτ, κτίσμα Βαγιαζίτου τοῦ Β'. τῷ 893 ἔτει Ἑγείρας, εἰς θέσιν τερπνοτάτην καὶ παραπόταμον τοῦ ποταμοῦ Τοῦσου, ἔχον μεγίστην ἑκτασιν, πλείστα λιθόκτιστα οἰκοδομήματα, ἐν οἷς καὶ τὸ φρενοκομεῖον τῶν Ὀθωμανῶν, Γυμνάσιον (Μεδρεσέ) καὶ πτωχοτροφεῖον μετ' κήπον λαμπρότατον τὸ πάλαι, ὡς εἰκάζεται· οἱ κίονες τοῦ προνάου του εἰσὶν ἐκ τῶν σπα-

νίων (α)· παρὰ τῇ γωνίᾳ μιᾶς τῶν πυλῶν τῆς ἐξόδου τῆς περιοχῆς του κεῖται ἡμίθραυστόν τι ἄνευ κεφαλῆς καὶ κώλων ἀγαλμα ἐκ γρανίτου λίθου· τὸ ὅποιον ὁ φιλολόγος καὶ ἐν ἱατροῖς ἀριστος ὁμογενὴς ἡμῶν Κ. Στέφανος Καραθεοδωρῆς, ὡς ἔμαθον, εἰκάζει ὅτι εἶναι τοῦ Ἀδριανοῦ. Αἱ πρόσοδοι τοῦ ῥηθέντος Τεμενοῦ εἰσὶν ὑπέρσχοι, διὸ καὶ ἐξοικονομοῦσι τὰ πλείστα τῶν λοιπῶν Τεμενῶν.

Η'. τὸ εἰς τὴν συνοικίαν τοῦ Μουραδιῆ (Κιοιτζούκ Παζάρ) ἐπὶ τῆς ἀκρωρείας τῆς λοφοσειρᾶς, ἐν ὑψηλοτάτῃ θέσει κείμενον μονόπυργον Τέμενος Μουραδιῆ κτίσμα τοῦ Σουλτάν Μουράτ, ἔχον ἐντὸς Μοναστήριον (Μεδλεχανέν) τῶν Δερβίσιδων, ὧν ὁ προϊστάμενος διορίζεται διὰ Σουλτανικοῦ φερμανίου ἀπὸ τὴν πόλιν Ἰκονίου. Ἐν αὐτῷ συνέρχονται κατὰ πᾶσαν πέμπτην οἱ Δερβίσαι, καὶ προσευχόμενοι ἐν χοροῖς καὶ ὄργανοις, περιστρέφονται· περιέχει καὶ πτωχοτροφεῖον· ἀλλὰ τοιοῦτοι χοροὶ μετὰ μουσικῶν ὀργάνων καὶ μικρῶν τυμπάνων γίνονται καὶ εἰς ἄλλους Εὐκτηρίους Οἴκους (Τεκνέδες) καταγώγια τῶν Δερβίσιδων.

Θ'. τὸ κατὰ τὴν συνοικίαν Σουλιμανιῆς κιοιτζούκ Παζάρ κείμενον βασιλικὸν Τέμενος, Σουλιμανιῆ, μετ' ἑνα πύργον, κτίσμα τοῦ Σουλτάν Σουλεϊμάν.

(Ἐπεται Συνέχεια).

ΔΙΑΦΟΡΑ.

ΘΕΑΤΡΟΝ ΔΙΟΝΥΣΟΥ ἢ ΒΑΚΧΟΥ. Τὴν θέσιν τοῦ Θεάτρου τούτου πρῶτος κατέδειξεν ὁ Ἀγγλος Ληκ. Μετὰ δὲ τὴν ἐν τῇ ἐλευθέρᾳ Ἑλλάδι ἐγκατάστασιν τῆς βασιλείας, γενομένων ποῦ καὶ που ὑπὸ τῆς ἀρχαιολογικῆς ἐταιρίας ἐρευνῶν, ἀνεβλήθη ἡ ἀνασκαφὴ τοῦ χώρου, εἴτε δι' ἑλλειψίν χρημάτων, εἴτε δι' ἀσύγγνωστον ἀλιγωρίαν, ἀφαιρούσαν τὴν σήμερον πᾶσαν τὴν δόξαν τῆς ἀνασκαφῆς, καὶ τοὶ δαπάνη τῶν Ἑλλήνων γινομένης, ἀπὸ τῶν ἡμετέρων ἀρχαιολόγων καὶ προσάπτουσιν αὐτὴν τοῖς ἐπὶ τούτῳ ἐλθούσι παρ' ἡμῖν Γερμανοῖς. Ὅπως ποτ' ἂν ἦ ὅταν θεῖα συνάρσει εἰς πέρας ἀχθῇ ἡ ἀνασκαφὴ, θέλει βεβαίως καταταχθῇ ἐν τοῖς μεγίστοις ἀρχαιολογικοῖς ἔργοις. Τὰ δὲ μέχρι τοῦδε ἀνορυθέντα εἰσὶ μὲν λαμπρὰ καὶ ὄντως ἄξια τῆς καὶ ὑπ' αὐτοῦ τοῦ κατωτάτου λαοῦ δεικνυμένης περιεργείας, παρέχουσι δ' ἡμῖν ἐλπίδας ὅτι θέλει τέλος λυθῇ τὸ περιώνυμον τῆς θυμέλης ζήτημα. Τὸ θέατρον, οὗ τινος ἡ κατασκευὴ ἤρξατο ἀπὸ τῶν χρόνων τοῦ Λισχύλου, ἐχώρει 30,000 θεατῶν. Τὴν δ' ἀρχήστραν χωρίζουσιν ἀπὸ τοῦ κοίλου τοῦ θεάτρου πλάκες κατακάθετοι πιθανῶς Ῥωμαϊκῆς ἐποχῆς. Ἐκ τούτων καταφαίνεται τὸ ἄξιον λόγου τῆς ἀνακαλύψεως.

(α) Μεταφερθέντες ἐκ τοῦ ἐν Ἐφέσῳ πάλαι ποτε περιφημοῦ Ναοῦ τῆς Ἀρτέμιδος.